

10.3.2025 VN/1462/2025

VALTIONEUVOSTON ASETUS VUODELTA 2025 MAKSETTAVASTA MEHILÄISTALOUDEN KANSALLISESTA PESÄKOHTAISESTA TUESTA

1. Yleistä

Maa- ja puutarhatalouden kansallisena tukena maksettava mehiläistalouden pesäkohtainen tukijärjestelmä on hyväksytty nykymuodossaan alun perin 16.4.2002 komission päätöksellä C (2002)786 (tuki nro N 137/01). Pesäkohtaisen tuen tavoitteena on Suomen epäedullisista luonnonolosuhteista johtuvan kilpailuhaitan kompensoiminen sekä mehiläistalouden jatkuvuuden ja kehittymismahdollisuuksien turvaaminen. Nykyisin tuen myöntövaltuus tulee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013 215 artiklasta.

Mehiläistalouden kansallista tukea ehdotetaan maksettavaksi 25,00 euroa talvehtinutta ja jakautumatonta mehiläisyhteiskuntaa kohti eli tukitaso olisi sama kuin vuonna 2024. Mehiläistalouden pesäkohtaista tukea arvioidaan maksettavan noin 32 400 mehiläisyhteiskunnalle.

Asetusluonnoksesta on pyydetty lausuntoa Valtiovarainministeriöltä, Ruokavirastolta, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksien Maaseutu- ja energia -yksiköiltä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.:ltä, ProAgria Keskusten Liitto ry:ltä, ProAgria Svenska lantbruksällskapens Förbund rf:ltä sekä Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry:ltä. Lausuntoaika oli lyhennetty neljään viikkoon hakuakataulujen varmistamiseksi. Valtiovarainministeriöllä ei ollut lausuttavaa asiassa. Suomen mehiläishoitajien liitto esitti vuodelle 2025 mehiläistalouden kansallisen tuen suuruudeksi 30 euroa talvehtinutta ja jakautumatonta mehiläisyhteiskuntaa kohti. Perusteluina tähän esitettiin se, että talveutuksessa käytettävän ruokintasokerin hinta on noussut, polttoaine- ja energiakulut ovat pysyneet korkeat ja tarvikekulujen nousu edelliseen vuoteen verrattuna. Lisäksi lausunnossa todetaan pienemmillä pesämäärillä tarhaavilla myös arvonlisäveron korotuksen vaikuttaneen mehiläistarhauksen kannattavuuteen sekä karhujen kannanhoidollisen metsästyksen estyminen valitusten ja KHO:n tulkinnan takia jo pari vuotta, jonka seurauksena vahingot ovat lisääntyneet selvästi erityisesti Itä- ja Keski-Suomessa. Karhuvahinkojen ennaltaehkäisystä ja vahinkojen korjaamisista aiheutuu valtavasti lisätyötä, mikä vaikuttaa selvästi mehiläishoidon kannattavuuteen. Lopuksi lausunnossa todetaan, että on hyvä, että tuen myöntämisen edellytyksenä on vähintään 15 talvehtineen mehiläisyhteiskunnan hallinta tuotantokauden 2025 ajan, jonka todetaan edistävän ruokatuotannolle ja luonnolle merkityksellistä mehiläispölytystä koko valtakunnan tasolla. Ruokavirasto ehdotti lausunnossaan hakemukseen liitettävien seikkojen säätämistä ja Ruokavirastolle säädettävää määräysvaltaa joita ei voi eikä tarvitse huomioida, koska asia on jo tältä osin Ruokaviraston määräysvallassa.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 2 päivänä huhtikuuta 2025.

Toimivalta valtioneuvostolle on asiassa osoitettu maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 4 §:n 2 momentissa ja 15 §:n 3 momentissa. Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen vuodelta 2025 maksettavasta mehiläistalouden kansallisesta pesäkohtaisesta tuesta.

2. Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Yleistä. Mehiläistalouden kansallinen pesäkohtainen tuki myönnettäisiin maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 6 §:n 3 kohdassa tarkoitettuna muuna kansallisena tukena.

2 § Määritelmät. Mehiläistarhaajalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä, luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtymää tai jakamatonta kuolinpesää sekä luonnollisten henkilöiden muodostamaa avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiötä, osuuskuntaa, osakeyhtiötä ja yhdistystä taikka säätiötä, julkisoikeudellista yhteisöä, koulutilaa tai vankilatilaa, joka harjoittaa mehiläistaloutta, mehiläisyhteiskunnalla Suomessa sijaitsevaa, kesymehiläisistä (*Apis mellifera*) koostuvaa emon, työmehiläisten ja sikiöiden sekä niiden hoitamiseen tarvittavan pesäkaluston muodostamaa kokonaisuutta ja tuotantokaudella aikaa 1 päivästä kesäkuuta 30 päivään syyskuuta 2025.

3 § Tuen myöntämisen edellytykset. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi vähintään 15 talvehtineen mehiläisyhteiskunnan hallinta omistajana, vuokramiehenä taikka testamenttiin, muuhun perintöoikeudelliseen saantoon tai muuhun saantokirjaan perustuvan käyttöoikeuden nojalla tuotantokauden 2025 ajan. Mehiläistarhaajalla olisi oltava viimeksi toimitetun tai sitä edeltävän verotuksen mukaan tai tuen hakemista edeltävänä verovuonna mehiläistalouden myynnistä tuloa. Toimintaa aloitettaessa olisi osoitettava toiminnan aloittamisesta aiheutuneita menoja. Tuen saamisen edellytyksenä olisi, että mehiläisyhteiskuntia on tuotantokauden aikana hoidettu siten, että niistä voidaan kerätä normaali hunajasato. Tuen myöntäminen ja maksaminen edellyttäisi myös, että mehiläistarhaaja noudattaa mitä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 ("eläinterveys säännöstö") 84 ja 102 artiklassa sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021) 3 ja 7 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säädöksissä mehiläisistä säädetään. Hakijan tulee ilmoittaa mehiläisyhteiskuntien pitopaikat ja mehiläisyhteiskuntien lukumäärä kussakin pitopaikassa.

4 § Tuotantokaudella tapahtunut mehiläisyhteiskuntien määrän alentuminen. Tukea voitaisiin myöntää tuotantokaudella tuhoutuneesta mehiläisyhteiskunnasta, jos tuhoutumisen syynä on ollut eläintauti, petoeläimen aiheuttama vahinko tai muu vastaava mehiläistarhaajasta riippumaton poikkeuksellinen syy. Mehiläisyhteiskuntien määrän alentumisesta olisi toimitettava selvitys. Jos mehiläisyhteiskuntien määrä olisi vähentynyt eläintaudin takia, selvityksen liitteenä olisi lisäksi oltava eläinlääkäriin antama todistus.

5 § Tuotantokauden ulkopuolella tapahtunut mehiläisyhteiskuntien määrän alentuminen. Jos tuen myöntämisen perusteena olevien talvehtineiden mehiläisyhteiskuntien määrä olisi talvituhojen, eläintautilien tai muun vastaavan mehiläistarhaajasta riippumattoman poikkeuksellisen syyn takia ollut vähintään kolmasosan pienempi kuin vakiintunut määrä, tuki voidaan myöntää tukivuoden 2024 lopullisten määrien perusteella. Tätä määrää voitaisiin käyttää tuen myöntämisen perusteena korkeintaan kahtena peräkkäisenä tukivuonna. Tukea voitaisiin myöntää tuhoutuneesta mehiläisyhteiskunnasta vastaavasti kuin tuotantokaudellakin.

6 § Tuen määrä. Pesäkohtaista tukea esitetään maksettavaksi 25,00 euroa mehiläisyhteiskuntaa kohti.

7 § Voimaantulo. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.4.2025.

3. Taloudelliset vaikutukset

Valtion talousarvion momentilla 30.20.40 (maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki) on vuonna 2025 osoitettu varat yhteensä 350,00 miljoonan euron suuruiseen maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen. Mehiläistalouden kansalliseen tukeen vuodelta 2025 arvioidaan tarvittavan 0,81 miljoonaa euroa. Tarvittava määräraha on otettu huomioon maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen jakoehdotusta laadittaessa. Muut momentilta 30.20.40 rahoitettavat kohteet huomioon ottaen määrärahan arvioidaan riittävän ehdotettuun tarkoitukseen.